

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Θέματα Διγλωσσίας

Ενότητα: Μεθοδολογικά θέματα σχετικά με τη μελέτη της διγλωσσίας

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας.....	4
3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά.....	4
4. Θεωρητικό πλαίσιο	5
5. Οι συμμετέχοντες.....	5
6. Ο γλωσσικός διάυλος	5
7. Τα ερεθίσματα	5
8. Δραστηριότητες	6
9. Θεωρητικά μοντέλα	6
10. Βιβλιογραφία.....	6

1. Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με τους διάφορες παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν τη διεξαγωγή ενός πειράματος με δίγλωσσους ομιλητές
- Εξοικείωση με τους τρόπους που θα διευκολύνουν την επιλογή των δίγλωσσων ομιλητών που θα λάβουν μέρος σε πειράματα
- Εξοικείωση με τους παράγοντες που ωθούν ένα δίγλωσσο ομιλητή να επιλέξει τον μονόγλωσσο, δίγλωσσο (ή/κι συνδυασμό) γλωσσικό κώδικα με βάση τις εκάστοτε επικοινωνιακές συνθήκες
- Εξοικείωση με τους παράγοντες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την προετοιμασία ενός πειράματος με δίγλωσσους ομιλητές
- Εξοικείωση με τους τρόπους επιλογής των δραστηριοτήτων που θα επιλεγούν κατά την προετοιμασία ενός πειράματος με δίγλωσσους ομιλητές
- Εξοικείωση με τα θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν τη διγλωσσία και που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την προετοιμασία ενός πειράματος με δίγλωσσους ομιλητές

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Θεωρητικό πλαίσιο
- Οι συμμετέχοντες
- Ο γλωσσικός διάυλος
- Τα ερεθίσματα
- Δραστηριότητες
- Θεωρητικά μοντέλα

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

- Χαρακτηριστικά και παράμετροι των πειραμάτων με δίγλωσσους ομιλητές (συμμετέχοντες, γλωσσικός διάυλος, ερεθίσματα, δραστηριότητες, θεωρητικά μοντέλα)
- Διαδεδομένη αντίληψη για διγλωσσία (οι δίγλωσσοι → ομιλητές με γλωσσικά ελλείμματα). Στα πειράματα θα πρέπει να συμπεριληφθούν βιογραφικού χαρακτήρα πληροφορίες για την καλύτερη μελέτη των δίγλωσσων ομιλητών
- Μονόγλωσσος, δίγλωσσος γλωσσικός διάυλος ή και συνδυασμός των δύο
- Είδος των ερεθισμάτων που χρησιμοποιούνται σε διάφορα πειράματα με δίγλωσσους
- Είδος των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται σε διάφορα πειράματα με δίγλωσσους
- Μονόγλωσση & ολιστική θεώρηση της διγλωσσίας

4. Θεωρητικό πλαίσιο

- Grosjean (1998): πέντε γενικές περιοχές που προκαλούν δυσχέρειες:
 - οι δίγλωσσοι ομιλητές
 - ο γλωσσικός κώδικας που επιλέγει να χρησιμοποιήσει ένας δίγλωσσος, με βάση την επικοινωνιακή περίσταση και το άτομο στο οποίο απευθύνεται κ.ο.κ.
 - τα ερεθίσματα που χρησιμοποιούνται στα πειράματα με δίγλωσσους
 - οι δραστηριότητες που αξιολογούνται στα πειράματα με δίγλωσσους ομιλητές
 - τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή της διγλωσσίας

5. Οι συμμετέχοντες

- Δίγλωσσος ομιλητής: δεν είναι εύκολο να καθοριστεί με απόλυτη ακρίβεια.
- Grosjean (1998): δύο προβλήματα:
 - η αντιμετώπιση της ίδιας της διγλωσσίας ως φαινόμενο και
 - η ασάφεια για το ποιοι ομιλητές μπορούν να ενταχθούν με ασφάλεια στην κατηγορία των δίγλωσσων.
- Διάφοροι ερευνητές: οι δίγλωσσοι → ομιλητές με γλωσσικά ελλείμματα
- Δεύτερο πρόβλημα (ασάφεια φυσιογνωμίας δίγλωσσου ομιλητή): ποια τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του δίγλωσσου ομιλητή.
- Έρευνες με αντικείμενο τους δίγλωσσους ομιλητές: ενσωμάτωση παραρτήματος με τα ακόλουθα στοιχεία:
 - πληροφορίες βιογραφικού χαρακτήρα
 - γλωσσική ιστορία
 - λειτουργίες γλωσσών
 - γλωσσική ικανότητα
 - γλωσσικός διάυλος (εξέταση του χρόνου που δαπανάται στο μονόγλωσσο και στο δίγλωσσο διάυλο).

6. Ο γλωσσικός διάυλος

- Γλωσσικός διάυλος: γλωσσικός κώδικας (μονόγλωσσος, δίγλωσσος ή συνδυασμός) που ενεργοποιείται με βάση τις συνθήκες του εκάστοτε επικοινωνιακού περιβάλλοντος.
- Επιλογή κώδικα → παράγοντες, όπως ο συνομιλητής, η περίσταση επικοινωνίας και το θέμα, ενώ η γλωσσική κατάσταση στην οποία συμμετέχει ο κάθε δίγλωσσος ομιλητής μπορεί να αναπαρασταθεί σε ένα συνεχές, όπου το ένα άκρο αφορά στα μονόγλωσσα επικοινωνιακά περιβάλλοντα και το άλλο άκρο τα αντίστοιχα δίγλωσσα.

7. Τα ερεθίσματα

- Ερεθίσματα πειραμάτων: συλλαβές, λέξεις ή φράσεις.
- Grosjean (1998) → τρία προβλήματα:
 - διαφορές στα ερεθίσματα που χρησιμοποιούνται στις ποικίλες έρευνες

- διαφορές στα ερεθίσματα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της ίδιας έρευνας και
- παράγοντες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για την επιλογή των κατάλληλων ερεθισμάτων.

8. Δραστηριότητες

- Δραστηριότητες: παραγωγικός χαρακτήρας (π.χ. ονομασία αντικειμένων, αφήγηση ιστοριών, ανάγνωση κειμένων) είτε στοχεύουν στην κατανόηση και σε δεξιότητες αντίληψης (π.χ. αναγνώριση συλλαβών, μετάφραση, λεξική απόφαση) (Grosjean, 1998).

9. Θεωρητικά μοντέλα

- Σημαντικό ρόλο στην περιγραφή της διγλωσσίας διαδραματίζουν τα μοντέλα που επιχειρούν να ερμηνεύσουν ή ερμηνεύουν την απόκτηση, αναπαράσταση ή επεξεργασία των δύο γλωσσών (Grosjean, 1998).
- Grosjean (1989) → τρία προβλήματα:
 - μονόγλωσση θεώρηση της διγλωσσίας και ολιστική θεώρηση της διγλωσσίας
 - ορισμοί της διγλωσσίας
 - ελλιπής εκπροσώπηση όλων των επιπέδων στα υπάρχοντα μοντέλα.

10. Βιβλιογραφία

Grosjean, F. (1989). Neurolinguists, Beware! The Bilingual Is Not Two Monolinguals in One Person. *Bain and Language*, 36, 3-15.

Grosjean, F. (1998). Studying bilinguals: methodological and conceptual issues. *Bilingualism: Language and Cognition*, 1, 131-149.